

Екскурсія «Львівське Корзо»

Прогулюючись елегантним і на сто відсотків європейським Проспектом Свободи, важко собі уявити, що два століття тому це була болотиста рівнина річки Полтви, заросла очеретом, а прапрадіди нинішніх львів'ян з човнів стріляли тут качок. Після того, як Галичина увійшла до складу Австрійської імперії, у цій місцині, розібравши оборонні укріплення, влаштували променаду, або Корзо – прогулянковий бульвар з містками через ріку Полтву, по яких дефілювали міські модниці.

Полтву у другій половині XIX століття загнали під землю: Львів був позбавлений річки, але набув одну з найдосконаліших у Європі каналізаційних систем. Колишні оборонні вали поступово забудували і Львів отримав новий, третій за свою історію центр міста, прогулянку яким ми почнемо від **Львівського Національного Академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької** (проспект Свободи, 28, №1 на мапі) – архітектурної перлини у стилі неоренесансу, одного з найгарніших театрів Європи. Збудований на початку XX століття за проектом архітектора Зигмунта Ґорґолевського.

Великий театр у Львові порівнювали з Паризькою та Віденською оперою. Стоячи перед величним фасадом цієї фантастичної споруди відчуваєш всепоглинаючу потугу мистецтва, його вічність у контрасті зі швидкоплинністю людського життя. Це споруда, у якій можна знайти різні архітектурні стилі європейських країн, втілені з пишномовною імпазантністю. Форми фасаду дуже складні і різноманітні: це колони, балюстради, ніші, насичені алегоричними скульптурними постатями. Над головним карнизом фасаду височать статуї восьми муз, над ними –горельєфна десятифігурна композиція «Радощі і страждання життя». Фронтон угорі завершується скульптурною тріадою крилатих бронзових постатей Генія драми і комедії, трагедії і у центрі Слави, яка тримає золоту пальмову гілку. Ці скульптури творили видатні львівські митці Попель, Баронч та Війтович. Зал львівського оперного театру відзначається чудовою акустикою. Тут можна побачити виступи славних оперних і балетних колективів України та гастролерів із інших країн. У львівській опері проводять відроджені Віденські бали, естрадні концерти та інші цікаві культурні дійства.

Праворуч від Оперного театру бачимо будівлю Національного Академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької (вулиця Лесі Українки, 1 – №2 на нашій мапі). Театр був збудований у 1837-1842 роках за проектом архітекторів Піхля і Зальцмана у стилі віденського класицизму. На той час це був третій за величиною театр у Європі після міланського “Ля Скала” і дрезденського “Гофтеатер”.

На площі перед театром можна відвідати **львівський художній вернісаж**, де продають цікаві сувеніри та вироби народних умільців (№3 на мапі).

Поряд із вернісажем – будівля **Національного музею у Львові** (проспект Свободи, 20 – №4 на мапі) – одного з найвизначніших музеїв України, фонди якого налічують близько 130 тисяч експонатів. Зведення будівлі було завершено 1904 року у стилі пізнього неоренесансу за проектом Марконі і Яновського. Родзинка колекцій музею – збірка іконопису, що налічує чотири тисячі одиниць. Цікавою є також збірка народної сакральної скульптури, яка не має собі рівних за кількістю і мистецькою вартістю. Водночас у фондах музею зберігаються й шедеври митців світового значення – Пінзеля, Полейовського, Філевича. На особливу увагу заслуговує збірка рукописів та стародруків.

Йдучи далі вздовж проспекту Свободи, проходимо повз реконструйовану частину міського оборонного муру і відбудовану у 90-х роках минулого століття «**Вежу крамарів**» (проспект Свободи, 18 – №5 на мапі), де працює ресторан. Далі перед костелом Єзуїтів розташована невелика площа Івана Підкови з оригінальним пам'ятником 1982 року цьому козацькому ватажкові і молдавському правителю, страченому у Львові 1578 року.

Навпроти бачимо **пам'ятник Тарасові Шевченку** (№6 на мапі), геніальному українському поетові роботи скульпторів братів Сухорських 1992 року. Зліва від фігури поета – Хвиля національного відродження – дванадцятиметрова символічна стела з фігурними рельєфами.

З лівого боку проспекту Свободи розташована імпозантна необарокова будівля у стилі історизму – **Музей етнографії та художнього промислу** (проспект Свободи, 15 – №7 на мапі) – один із найбільших спеціалізованих етнографічних музеїв Європи і одна з

найбагатших художніх скарбниць декоративно-ужиткового мистецтва України. Будинок зведений 1891 року Юліаном Захаревичем для Галицької ощадної каси. Купол будівлі увінчаний аттиком зі скульптурною групою авторства Леонардо Марконі «Ощадність», більш відомою як «Львівська Свобода», бо центральна фігура напрочуд нагадує американську Статую Свободи. Серед збірок музею домінує колекція народного одягу, де зберігається традиційне вбрання XIX-XX століття практично з усіх історико-етнографічних регіонів України. Львівський Музей етнографії володіє найбільшою і найповнішою у світі колекцією українських писанок, яка налічує понад 12 тисяч екземплярів.

Надзвичайно цікавими є збірки народних іграшок, художнього металу, художнього скла та промислової кераміки. Музейна колекція годинників (близько 400 експонатів) – найбільша і найцінніша в Україні.

З обох сторін уздовж проспекту будівлю Етнографічного музею оточують **«Гранд-Готель»** (проспект Свободи, 13 – №8 на мапі), збудований 1893 року у стилі історизму і **«Промінвестбанк»** (проспект Свободи, 17 – №9 на мапі), зведений 1912 року у стилі пізньої сецесії.

Рухаючись далі лівою стороною проспекту на розі з вулицею Коперника оглядаємо **будинок Гауснера-Віоланда** (проспект Свободи, 1/3 – №10 на мапі) – найкращу ампірну кам'яницю міста, збудовану у 1809-1822 роках. У 50-х роках XIX століття тут мешкав австрійський ерцгерцог Карл Людвіг. Фасад кам'яниці прикрашений численними рельєфами на міфологічні сюжети, зокрема композиціями львівського скульптора Гартмана Вітвера «Амур і Психея» і «Парис викрадає Єлену».

Далі переходимо вулицю і виходимо на алею до **фонтану-криниці з фігурою Матері Божої** (№11 на мапі) на площі Марійській. Статуя Матері Божої – покровительки міста є надзвичайно важливим чинником духовного життя львів'ян. Тут на свята і в будні завжди моляться багато віруючих. Зруйнований у тоталітарні часи фонтан реставрували 1997 року з копією статуї Богородиці роботи мюнхенського скульптора Гауттманна 1862 року.

Одразу за фігурою Богоматері бачимо один із найвідоміших у Львові будинків – це **Будинок Книги** (№12 на мапі), який до 1939 року був відомий як будинок Шпрехера.

Єврей Іона Шпрехер – фантастично багата людина, власник найбільшої будівельної фірми Галичини в житті також був фантастичним скнарою – він усе життя харчувався лише бульбою з олією і завжди ходив пішки, бо шкодував 20 грошів на трамвай. Будинок Шпрехера збудували 1921 року в атмосфері потужних громадський протестів проти гіганта, який брутально вдирався в архітектурне середовище старовинного міста, закривав з площі Міцкевича вид на Катедру і порушив обіцянку бути не вищим від пам'ятника Міцкевичу. У Львові з 1910 року вийшла заборона будувати будинки вищі чотирьох поверхів. Шпрехер спритно обійшов цю заборону. Перший поверх тоді взагалі не рахувався і над ним збудували ніби антресолі, а насправді повноцінний другий поверх, а над четвертим вибудували величезну мансарду. Попередником будинку Шпрехера була кам'яниця у стилі віденського класицизму. Тут на першому поверсі містився ресторан “Монополь”, де часто любив читати газети, попиваючи каву, Іван Франко.

Навпроти Будинку Книги бачимо пам'ятник **Адаму Міцкевичу** (№13 на мапі) видатному польському поетові – витвір високої мистецької цінності скульптора Антонія Попеля (1904 рік). На гранітній колоні – бронзова група “Натхнення”: крилатий геній подає поетові ліру.

Неподалік розташований **готель “Жорж”** (площа Міцкевича, 1/2 – №14 на мапі) – найстаріший із діючих готелів України, будівля 1901 року у неоренесансно-необароковому стилі. На фронтоні будівлі встановили те, що єдине залишилося від старого готелю – барельєф Святого Юрія. Чотири роги будівлі скульптор Попель за проектом свого колеги

Марконі оздобив скульптурами чотирьох частин світу: Європи, Азії, Африки і Америки. У готелі “Жорж” у різні часи зупинялися композитори Ференц Ліст і Моріс Равель, письменники Етель-Ліліан Войнич, граф Алексєй Толстой і нобелівський лауреат Владислав Реймонт, австрійський імператор Франц-Йосиф I, польський диктатор Юзеф Пілсудський, філософ-екзистенціаліст Жан-Поль Сартр, іранський шах Музаффер Еддін. Саме тут двічі зупинявся Оноре де Бальзак дорогою до помістя своєї коханої Евеліни Ганської у Верхівні на Поділлі, звідси він писав до неї листи. Файл 05 За готелем «Жорж» завертаємо на проспект Шевченка – одну з найгарніших центральних вулиць Львова, яка повністю зберегла європейський архітектурний дух початку ХХ століття.

На розі проспекту Шевченка №4 і вулиці Чайковського (№15 на мапі) стоїть одна з найпривабливіших сецесійних споруд Львова – колишній **прибутковий дім адвоката Сегалю**, особливістю якого є вежа з декоративним фронтоном. Інтер'єр будинку оздоблений досконалими гобеленами, ліпним декором і вітражами у стилі сецесії. У будинку №8 (№16 на мапі) розташована одна з найкращих книгарень Львова – **книгарня Наукового товариства імені Шевченка**. Тут можна знайти найширший вибір українських книжок.

Будинок №10 з двома вежами (№17 на мапі) був споруджений 1894 року у стилі необароко. Вітрина та інтер'єр колишньої цукерні Залевського обладнані у стилі ар-деко 1928 року. **Кам'яницю №28** (№18 на мапі) споруджено 1897 року у необароковому стилі зі скульптурним оздобленням. Кінотеатр міститься у цьому будинку з 1912 року, аптека “Під Святим Духом” із 1913 року. Інтер'єр аптеки прикрашений керамічним панно з жіночими фігурами біля лікарського дерева.

У кінці проспекту Шевченка бачимо **пам'ятник першому президентові України Михайлові Грушевському** (№19 на мапі) – виконаний з бронзи і граніту скульпторами Д. Кривавичем, М. Посікірою, Л. Яремчуком, архітектором В. Каменщиком (1994 рік). Далі повертаємо назад іншим боком проспекту і оглядаємо **оригінальний будинок №27** (№20 на мапі) на розі з вулицями Фредра і Герцена, споруджений 1909 року під впливом пізнього англійського модерну. До Другої світової війни тут містилася «Шотландська кав'ярня» – місце зустрічі видатних математиків (Стефана Банаха, Станіслава Уляма та багатьох інших), котрі заснували так звану «Львівську математичну школу».

Наступний об'єкт – кам'яниця № 17/19 – **будівля Львівської товарно-фондової біржі** (нині приміщення обласної прокуратури – №21 на мапі) – твір видатного львівського архітектора Арнольда Захаревича, який відзначається монументальністю і чудовим оздобленням фасаду. Вгорі на фронтоні звертає на себе увагу мозаїчний герб Львова. Будівля є прикладом гармонійного поєднання різних видів мистецтва: фасад вирішений у традиціях сецесії і неокласицизму, інтер'єр вирізняється барвистими вітражами і мозаїками зі стилізованими квітами. Повертаємось на початок проспекту Шевченка і звертаємо праворуч вулицею Нижанківського на вулицю Князя Романа.

Величний Палац Справедливості, що на вул. Князя Романа №1/3 (№22 на мапі) – адміністративна будівлі кінця XIX століття у стилі віденського неоренесансу. Будинок споруджений за проектом архітектора Сковрона у 1891-1895 роках для Вищого суду Галичини, який ще називали Палацом Справедливості. На аттику головного фасаду – кам'яна група «Справедливість» авторства відомого скульптора Леонардо Марконі. У залах Палацу Справедливості відбулося свого часу багато гучних судових процесів. На цьому місці у приміщенні старого монастиря Кармелітів до 1889 року містилася в'язниця. Тут у 1877-1878 роках відбував покарання Іван Франко, про що свідчить меморіальна таблиця на фасаді будівлі. Зараз у будівлі містяться навчальні корпуси університету «Львівська Політехніка».

Одразу навпроти будівлі на іншій стороні вулиці бачимо **будинок № 6** (№23 на мапі), зведений з темного каменю у дусі німецького югендштілю у 1912-1914 роках, який одразу привертає увагу незвичною і оригінальною стилізацією під середньовіччя. Фігури понурих лицарів-атлантів і барельєфи грізних левів навіюють настрої давньої суворості епохи, хоча водночас будівля виявляє риси вишуканості сецесійної архітектури початку XX століття. Далі рухаємося на площу Галицьку.

У центрі площі Галицької – десятиметровий **пам'ятник першому українському королю Данилу** (№24 на мапі), споруджений 2001 року. Автори пам'ятника скульптори Василь Ярич, Роман Романович та архітектор Ярема Чурило. Висота пам'ятника 10 метрів, на його виготовлення пішло 9 тонн бронзи і 60 тонн граніту. Звідси багато львів'ян починає свої прогулянки містом, адже площа коло короля Данила є популярним місцем зустрічей. Як і у багатьох європейських містах, львів'яни наче не помічають вершника і пропонують зустрітися «біля коня».

Ми ж вам пропонуємо зараз розпрощатися з нашою екскурсією та вирушити далі містом самим. Адже куди у Львові не піти, завжди натрапиш на щось цікаве і незвичайне.

Екскурсія «Львівське Корзо»

